Sametingets Hälso-, äldre- och idrottsnämnd

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Redovisning Januari – Juni 2021

Rapport 8

Sametingets Hälso-, äldre- och idrottsnämnd

Ordinarie	Ersättare
Monica Harr Sandström, ordförande	Marina Nilsson Ederlöv
Britt Sparrock, vice ordförande	Per-Henrik Bergkvist
Mariann Lörstrand	Inger Baer Omma
Agneta Rimpi	Elisabeth Öhnhall
Anders Axelsson	Magnus Lindberg

Hälso-, äldre- och idrottsnämndens sammanträden

Nämnden har inte kunnat följa sammanträdesplanen som beslutades tidigare pga. Corona pandemin.

Nämnden har haft ett digitalt möte den 18 februari och den 7 juni där alla ordinarie ledamöter deltog.

Ordförandebeslut

Ordförande har haft beredningar med kansliet inför olika möten och sammanträden.

Ordförande har fattat två beslut m deltagande i webinariumför ledamöterna och att flytta mötet som var planerat i maj till juni

Övriga möten och konferenser

15/1 telefonkontakt med Anders Kråik ang. kommunikation mellan Kunskapsnätverket och Sametinget som kommer tillstånd den 3/2

Malå 2021-06-07

Monica Harr Sandström

Ordf. Hälsa, Äldre och Idrottsnämnd

Sametingets Kulturnämnd – redovisning perioden 19 januari till 8 augusti 2021, rapport nr 11

Sametingets Kulturnämnd

Ordinarie:	**Ersättare:**
Ingrid Inga, ordförande	Ann Christin Blind
Marina Ederlöf-Nilsson, vice ordf	Martin Lundgren (vald 23-25 maj 2018)
Nils Johan Labba	Fia Kaddik
Louise Skerk	Hilding Andersson
Veronika Håkansson	Daniel Holst (vald 23-25 maj 2018)

2021	**Kulturnämndens sammanträden**
27-28 jan	Kulturnämndens möte varvid beslutades om verksamhetsbidrag till sameföreningar och organisationer samt beslut om en tematisk projektutlysning
19 febr	Kulturnämndens möte varvid beslutades om nya riktlinjer för krisstöd till samisk kultur m a a covid.19 pandemin
10—11 mars	Kulturnämndens möte varvid beslutades om projektstöd till samisk kultur samt dialogmöten med Statens Kulturråd och de fyra nordliga regionerna, Statens Konstråd och Nordiska museet.
15 mars	Förmöte med Kulturnämnden inför Kulturdialogmötet med Kulturministern
15 mars	Kulturdialogmöte med Kulturdepartementet och Kulturministern Amanda Lind om samisk kultur mm
14 april	Möte med Kulturministern ang samisk kultur
21 april	Möte med Kulturnämnden beslut ang covid-19 stöd till samisk kultur och idrott
19 maj	Möte med Kulturnämnden beslut ang riktlinjer för covid-19 krisstöd till samisk kultur
2-3 juni	Kulturnämndens möte – beslut ang projektsstöd till samisk kultur

2021	**Ordförandeberedningar**
21 jan	Ordförandeberedning inför Kulturnämndens möte 27-28 jan 2021
5 mars	Ordförandeberedning inför Kulturnämndens möte 10-11 mars 2021

16 april	Ordförandeberedning inför Kulturnämndens möte den 21 april 2021 ang krisstöd till samiska kultursektorn
31 maj	Ordförandeberedning inför Kulturnämndens möte 2-3 juni 2021

2021	Dialogmöten
27 jan	Dialogmöte med Nämnden för Hemslöjdsfrågor
11 mars	Dialogmöte med Statens Kulturråd och region Dalarna, Jämtland/Härjedalen, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten, Statens konstråd, Nordiska museet.
14 april	Dialogmöte med Kulturdepartementet om kultursamverkan
19 april	Dialogmöte med Viermie-K (Gaaltjie, projekt Ailies, Stockholms sameförening, Giron Sámi Teahter, Tjallegoahti, Soahki sameförening)
6 maj	Digitalt dialogmöte med samiska kulturarbetare inför utredningen "Återstart av kultur under och efter pandemin"
28 maj	Kultursamtal med kulturnätverket ViermieK – samtal om samisk kultur
2 -3 uni	Dialogmöte med Linda Zachrisson, utredaren av regeringens utredning "Återstart av kulturen under och efter pandemin"
2-3 juni	Dialogmöte med Sámi Duodjis styrelse

2021	Styr-/arbetsgrupper
	Vice ordförande Marina Ederlöf-Nilsson -Samisk audiovisuell samling
	Ledamoten Nils_Johan Labba -Samisk nationalscen

2021	Skrivelser
13 jan	Skrivelse till *Översyn av regelverket för pliktleveranser och hantering av annat material vid Kungliga biblioteket*, dir. 2019:84
28 jan	Skrivelse till utredningen *Återstart av kulturen- återhämtning och utveckling efter coronapandemin,* dir 2020:143

2021	Samråd
3 juni	Samråd med Region Jämtland-Härjedalen ang pandemins effekter på samisk kultur tillsammans med avdelningschefen för kultur.

2021	Samråd med Sametingets styrelses kulturansvarige
25 jan	Samråd med Anders Kråik inför mötet med Kulturdepartementet den 15 mars 2021
8 febr	Samråd med Sametingets styrelses kulturansvarige ledamot Anders Kråik inför mötet med Kulturministern den 15 mars 2021
8 mars	Samråd med Sametingets styrelses kulturansvarige ledamot Anders Kråik inför mötet med Kulturministern den 15 mars 2021

2021	Övrigt
8 aug	Medverkan vid samisk kulturdag i Gällivare

För Kulturnämnden

Ingrid Inga
Ordförande

Ledamöter
Marina Ederlöf, vice ordförande
Nils Johan Labba
Louise Skerk
Veronika Håkansson

RAPPORT

29.8.2021

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

SÁMEDIGGE
Ealáhuslávdegoddi
STEFAN MIKAELSSON.

Sametingets plenum beslutade den **29.8.2017** enligt **§ 12** att till ledamöter i Näringsnämnden utse som ordinarie ledamöter:
Erik Fankki, Birgitta Andersson, Stefan Mikaelsson, Håkan Jonsson och **Agneta Rimpi**.
Till personliga ersättare utsågs följande:
Kristina Larsgren, Annelie Päiviö, Charlotta Svensson, Peter Holmqvist och **Mona Persson.**

Denna rapport avser tiden från närmast föregående rapport den 15 maj 2021 och till och med ovan angivna datum.

Inga arbetsmöten eller nämndsmöten har avhållits under redovisningsperioden.

Ordförandens representation, sammanträden & konferenser:

21 maj, Videomöte kl 1100-1200, Nationella referensgruppsmötet för Midnattssolens Trädgård. Jokkmokks kommun har av Leader Polaris beviljats medel för en förstudie för att etablera Midnattssolens trädgård i Jåhkåmåhkke enligt den utvecklings-plan som Ulf Nordfiell, landskapsarkitekt med världsrenommé, presenterade redan år 2015. Projektledare är Lena Vikström.

3 juni, Videomöte kl 1630 – 1800. Riksdagsseminarium: Vem ska bestämma över naturen? Naturskyddsföreningen och Civil Rights Defenders arrangerar ett panelsamtal om samers rättigheter och utnyttjande av naturresurser i Sápmi. Värd för seminariet är Camilla Hansén, Miljöpartiet de gröna.

3 juni, Videomöte kl 1800- 2100 3d of june & , First Arctic Indigenous Peoples' Regional Dialogue on Food Systems. Organised by Inuit Circumpolar Council, Saami Council and FAO Indigenous Peoples Unit.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fáksa/telefax
Box 90, Besök:Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
981 22 GIRON/KIRUNA		
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

4 juni, Videomöte kl 1800- 2100 3d of june & , First Arctic Indigenous Peoples' Regional Dialogue on Food Systems. Organised by Inuit Circumpolar Council, Saami Council and FAO Indigenous Peoples Unit.

11 juni, Videomöte 11.00 – 12.10, Midnattssolens Trädgård, Nationella referensgruppsmötet med projektledare Lena Vikström.

23 juni, Videomöte kl 1400- 1530 OECD- Dialogmöte med Ingela Nilsson & Jan Rannerud beträffande Budgetunderlag 2023 – 2025.

2 juli, Videomöte 11.00 – 12.00, Midnattssolens Trädgård, Nationella referensgruppsmötet med projektledare Lena Vikström.

6 juli, Videomöte kl 1600-1800. OECD- Regional Development with Indigenous Communities.

13 augusti, Videomöte 11.00 – 12.30, Midnattssolens Trädgård, Nationella referensgruppsmötet med projektledare Lena Vikström.

Det uppdrag som Sametingets plenum genom beslutet under §12 den 29 augusti 2017 utfärdade har således blivit verkställt & redovisat i slutlig sammanställning.

För Näringsnämnden,

STEFAN MIKAELSSON.
Åvddåulmusj – ordförande

Cujuhus/adress
Box 90, Besök:Adolf Hedinsvägen 58
981 22 GIRON/KIRUNA
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefovdna/telefon
0980 - 780 30 (växel)
0980 - 780 xx (direkt)
070-

Fáksa/telefax
0980 - 780 31
www.sametinget.se

Presidiets rapport till Plenum för verksamhet under perioden 210128–210615

Sametingets presidium består av ledamöterna Paulus Kuoljok och Åsa Blind.

Våra mötesrestriktioner kvarstår men det är precis som meddelats tidigare möjligt att hålla fysiska möten om situationen kräver det. Naturligtvis skall dessa möten då genomföras med nödvändiga säkerhetsåtgärder. Nämndsordförandena har ett stort ansvar att göra sitt yttersta för att Sametinget inte skall sprida smitta om de anordnar ett fysiskt möte.

Under perioden 210128–210615 har telefon/videomöten genomförts enligt nedan:

- **4:e februari, Videomöte**
  Presidiemöte inför plenum i Sjädtavallie.

- **11:e februari, Videomöte**
  Möte med Sametingets partiordföranden för samtal kring det kommande plenumet.

- **12:e Februari, Videomöte**
  Möte med Svenska kyrkan för information kring den pågående processen för en formell ursäkt från kyrkan till samerna.
  Deltagare: Sametingets ordförande, Paulus Kuoljok, Sametingets styrelseordförande, Per-Olof Nutti samt företrädare för samiska organisationer.

- **10:e Mars, Videomöte**
  Möte med tolkar samt tekniker som arbetar med tolkning under Sametinget plenum. Utvärdering av tolkningsverktyget Interaktio samt arbetssituationen med att tolka från annan ort.

- **19:e Mars, Videomöte**
  Möte med Svenska kyrkan för information kring den pågående processen för en formell ursäkt från kyrkan till samerna. Vid detta tillfälle informerades Sametingspartierna om planerna.

- **11:e Maj, Videomöte**
  Föredrag till projektet demokrati 100 år kring rollen som Sametingets ordförande och vägen dit.
  Deltagare: Sametingets ordförande, Paulus Kuoljok

- **27:e Maj, videomöte**
  Slutrapportering från Kirunahälsan och Feelgood för kartläggningen av hälso och arbetssituationen på Sametinget.
  Deltagare: Sametingets ordförande, Paulus Kuoljok

- **2:a Juni, Lappeasuando**
  Presidiemöte där bl.a. den återremitterade Sametingsordningen samt praktiska detaljer kring Sametingets konstituerande plenum behandlades.
  Deltagare: Sametingets ordförande, Paulus Kuoljok samt vice ordförande Åsa Blind.

- **3:a Juni, Videomöte**
  Möte med Nya Zeelands ambassadör.
  Deltagare: Sametingets ordförande, Paulus Kuoljok

Paulus Kuoljok, Sámedikke åvvdåk
2021-06-15
Buoldda

SÁMEDIGGI/SAMETINGET
Rennäringsnämnden
Redovisning

Sámediggi
Sámediggge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Rapport till Plenum Rennäringsnämnden för period 2021-01-01—2021-08-31

Ordinarie	Ersättare
Marita Stinnerbom, ordförande	John-Tomas Labba
Anders-Erling Fjellås, v.ordförande	Matti Berg
Martin Lundgren	Johan Skogsfeldt
Håkan Jonsson	Hilding Andersson
Torkel Stångberg	Erik Östergren

Rennäringsnämnden har haft sju protokollförda möten

Datum	Ort	Kommentar	Bilaga
12/1	Digitalt	Rennäringsnämnden	
15/1	Digitalt	Rennäringsnämnden	
16/2	Digitalt	Rennäringsnämnden	
17/3	Digitalt	Rennäringsnämnden	
27/4	Digitalt	Rennäringsnämnden	
3/6	Digitalt	Rennäringsnämnden	
24/8	Digitalt	Rennäringsnämnden	

Nämnden har behandlat budget för 2021 och beslutat att prioritera höjning av björnersättning med 5,7 mkr.

Nämnden har beviljat SSR medel till näringsrådgivning med 1,3 mkr och till Silvermuséet medel för projektet Rádestit – lokal förvaltning i Arjeplog med 400 000 tkr inom ramen för budgetposten Främjande av rennäring.

Nämnden har arbetat med Rennäringspolitiska strategin som antogs på plenum i Sundsvall 23-26 februari.

Nämnden har behandlat katastrofersättning för dåligt bete. 23 samebyar har ansökt om katastrofersättning och 21 samebyar har beviljats ersättningen. Nämnden har beslutat om att utbetala 50 procent ersättning till samebyarna och har omprioriterat i budgeten. Kritik mot bedömningar av katastrofersättning har inkommit och nämnden har beslutat att uppdra till kansliet att bereda förslag hur ersättningen kan bli mer flexibel gällande väderväxlingar under vintern.

Nämnden följer upp myndighetens uppdrag med handlingsplan för genetisk viktig varg och har i förslag till budgetunderlaget till styrelsen äskat om 10 mkr för skadeförebyggande åtgärder gällande genetisk viktig var efter en överenskommelse med naturvårdsverket. NV

har tidigare beslutat om att tillskjuta medel för åtgärder gällande genetisk viktig varg. vilket inte har fungerat. Samebyar har haft stora kostnader och NV har satt villkor för utbetalning som inte förankrats vare sig hos Sametinget eller hos samebyarna.

Nämnden har behandlat två remisser dels förslag om ändring i förordningen 2009:1263 om förvaltning av björn, varg, lo och kungsörn och Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73.

Nämnden har på delegation av styrelsen behandlat ärende om rennäringens krissituation i Norrbotten.

Fd landshövdingen i Norrbotten och hans stab har tillsammans med Sametingets ordförande, styrelseordförande och rennäringsnämndens ordförande haft möte för att diskutera signalerna om den oroväckande situationen av minskade renantal efter vintern och den långa vårens betes situation. Samtliga fjällsamebyar i Norrbotten har aviserat minskade renhjordar med en sämre kalvtillgång och att slaktnivåerna drastiskt sjunkit i samebyarna. På mötet diskuterades hur Länsstyrelsen och Sametinget tillsammans kan finna åtgärder för att hjälpa länets samebyar. Nämnden har haft tre dialogmöten med samebyar i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland för att fånga upp vilka åtgärder som regionerna är i behov av.

Nämnden har följt upp hemställan angående rennäringens inkomstbortfall på grund av corona-situationen. Tre uppföljningsrapporter har inlämnats till näringsdepartementet som påvisat bortfall med 30 procent för renskötselföretagen med anledning av Corona genom sänkt prisstöd och mindre slakt. Möten har hållits med departementet och med statssekreteraren Per Callenberg och avsaknaden av stöd har också lyfts till Miljö och jordbruksutskottet.

Nämnden har blivit uppmärksammad på att vid slakterierna klassas kalv som vuxen. Klassning av kalv styrs av märgfärgen i lederna hos kalv. Inom främst skogsamiskt område har kalv klassats som vuxen och renägaren blir ekonomiskt påverkad eftersom prisstöd för kalv är högre än prisstöd på vuxen ren. Kansliet bereder hur klassning av kalv kan kvalitetssäkras så renägaren får rätt prisstöd utbetalat.

Nämnden har informerats om att hemställan om förändrat utbetalningssystem gällande björnersättning kräver en proposition för beslut i riksdagen och att det tidigast kan göras i höstbudget och förändringen tidigast kan genomföras 2022.

Sametingets arbetsgrupp (Björngruppen) har återupptagit arbetet med att utarbeta ett nytt ersättningssystem tillsammans med kansliet. Naturvårdsverket har genom forskning analyserat dna inventerade björnar och det materialet ligger till grund för arbetet. Områden vilka dna inventeringar som ska ligga till grund för ersättningssystemet ska kvalitetssäkras. Både areal och dna utreda hur konsekvenser blir för samebyarna. När det finns förslag på en ersättningsform ska förslaget förankras och synpunkter ska inhämtas från samebyarna.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Rennäringsnämndens ordförande har i övrigt medverkat på följande möten

Referensgruppsmöte i Björnprojektet i Idre sameby där behandlades bla, status för projektet och vilka praktiska åtgärder som kan vidtas efter projektens slut. Projektet har en facebooksida där man kan följa projektet. Sök på björn och tamreinsprojektet Idre.

Sameverkansrådet i mellersta förvaltningsområdet har haft möte där bla summering av genomförda licensjakt på varg och riktlinjer för beslut om kommande licensjakt på varg.

Sametingets ordförande inbjöd till möte med vice talman Lotta Johnsson Fornarve. Mötet var ett led i att Demokratin fyller 100 år, på mötet deltog även kulturnämndens ordförande och sameskolstyrelsens ordförande. På mötet informerades vice talmannen om rennäringsnämndens arbete, prioriterade frågor och om rennäringens möjligheter och utmaningar.

Möte med GD för skogsstyrelsen, där vi lyfte skogsstyrelsens beslut om att det inte ska beslutas om villkor till hänsyn för rennäringens intressen i Härjedalen. Sametinget följde upp beslut tagna för hänsyn till renskötseln sk nollbeslut för att samebyar ska ha möjlighet att överklaga, samrådsförfarande mellan bolag och samebyarna och vilken roll skogsvårdsstyrelsen har vid samråden.. Avverkningsanmälningar i fjällnära skog efter domstolsbeslut att Skogsvårdsstyrelsen kan inte neka avverkning utan att kompensera ägarna för förlorad inkomst alt byte av mark och vad det innebär för renskötseln Mötet konstaterade myndigheterna möts för att dra upp riktlinjer gällande konsultation innan beslut tas rörande renskötseln.

Möte med Miljö och jordbruksutskottet där vi lyfte budgetäskande för främjande för rennäringen, rovdjurssituationen, samrådsförfarande med skogsbolagen, landsbygdsprogrammet och rennäringens behov av Coronastöd.

Rennäringsnämndens ordförande har tagit 10 ordförandebeslut om skadeförebyggande åtgärder gällande varg på totalt 1 070 897 kr.

Nämnden har beslutat om skadeförebyggande åtgärder gällande varg på 38 329 kr.

Sámediggi
Sámediggge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Datum	Ort	Kommentar
14/1	Digitalt	Möte med Norrbottens landshövding Björn Nilsson ang rennäringens situation i Norrbotten
28/1		Beredning skadeförebyggande åtgärder varg
12/2		Avstämning vindkraftsvägledning
17/2		Möte med vice talman Lotta Johnsson Fornarve
24/2		Möte med referensgruppen för björn och tamreinsprojektet Idre
9/3		Dialogmöte med Norrbottens samebyar
10/3		Dialogmöte med Västerbottens samebyar
11/3		Dialogmöte med Jämtlands samebyar
22/3		Möte med GD skogsstyrelsen Herman Sundqvist
9/4		Möte med Statssekreterare Per Callenberg
13/4		Beredning inför rennäringsnämndens möte
15/4		Samverkansmöte mellersta förvaltningsområde
22/4		Möte med SLU om ev samarbete livsmedelsstrategi
5/5		Beredning beslut förebyggande åtgärder varg
11/5		Möte med björngruppen om ändring av ersättningssystem
19/5		Seminarie Hållbar gruvnäring
24/5		Beredning handlingar inför möte miljö och jordbruksutskottet
26/5		Beredning inför RNN möte
27/5		Möte med björngruppen om dna analyser
1/6		Möte med miljö och Jordbruksutskottet
10/6		Möte Samverkansrådet mellersta
18/6		Möte referensgruppen Björnprojektet Idre
9/9		Marita Stinnerbom har deltagit på möte med referensgruppen björnprojektet Idre efter samråd med ordförande Jan Rannerud.
16/9		Marita Stinnerbom har deltagit på möte med samverkansrådet i mellersta förvaltningsområde där samverkanrådet beslutade om licensjaktsområden på varg där nu licensjakt även kommer att bedrivas i Jämtland.

Renäringsnämndens ordförande Marita Stinnerbom

Redovisning av verksamheten i Samefonden 2021-01-01– 2021-05-31

Styrelsen för Samefonden har sex ledamöter med personliga ersättare. Ledamöterna förordnas av regeringen efter förslag från Sametinget. Ledamöter och ersättare har förordnats från och med 1 januari 2018 till och med 31 december 2021.

Ledamöter	**Personliga ersättare**
Sylvia Simma, ordförande	Göran Jonsson
Lars Jon Allas, vice ordförande	Tomas Unga
Elisabeth Nejne Vannar	Per Mikael Åhren
Veronika Håkansson	Louise Skerk
Håkan Jonsson	Sten Wälitalo
Lars-Paul Kroik (entledigad)	Kristina Nordling

Ledamoten Lars-Paul Kroik har begärt om entledigande från uppdraget under 2020 och det har beviljats på plenum i november 2020 samtidigt som Sametinget har beslutat att föreslå Daniel Holst till ledamot i Samefonden. Regeringen har därefter inte beslutat att förordna Daniel Holst som ledamot i Samefonden.

Enligt 21§ första stycket rennäringsförordningen (1993:384) fastställer regeringen efter förslag från Samefondens styrelse det högsta sammanlagda beloppet som får disponeras ur Samefonden. Regeringen har beslutat efter förslag från styrelsen att högst 12, 6 miljoner kronor disponeras ur Samefonden under verksamhetsåret 2021.

Styrelsen för Samefonden har under perioden haft två möten 2021-03-04 och 2021-03-24. Möten har hållits digitalt på grund av restriktioner kopplade till Covid-19 smitta i samhället.

Styrelsen har beslutat att bevilja medel till Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland för underhåll av vissa renskötselanläggningar. Länsstyrelsen i Norrbotten beviljades 3 000 000 kronor, Länsstyrelsen i Västerbotten beviljades 900 000 kronor och Länsstyrelsen i Jämtland beviljades 250 000 kronor.

Styrelsen har beviljat en ansökan på 750 000 kr från Sámiid Riikkasearvi SSR för finansiering av en rättsutredning gällande förhållandet mellan skogsbruk och renskötsel. Utredningen ska syfta till att kartlägga vilka rättsliga instrument som är möjliga, analysera olika vägval och utreda skogsbrukets ansvar för den skada som uppstår till följd av skogsbruket.

Regeringens användande av Samefondens medel

Regeringen beslutar 27 maj 2021 att en del av Samefondens pengar får disponeras av Länsstyrelsen i Jämtland för att finansiera utgifter även för åretruntmarker för renbete i Härjedalen. Sedan tidigare har regeringen beslutat om att pengarna får användas till vinterbete. Samefondens styrelse har ingen insyn i hur pengarna används och är inte delaktig i besluten. Samefonden och Sametinget har uttryckt invändningar mot detta förfarande redan tidigare.

Samtidigt skriver regeringen även ett pressmeddelande att staten ska tillsätta en medlare och stå för kostnaderna. Det framgår inte i vare sig beslut eller pressmeddelande vilken myndighet som avses med "staten" eller om regeringen menar staten genom Samefonden. Oavsett vilket aktualiseras frågan om vilken syn regeringen har på Samefonden. Samefondens medel är inte statens egna medel utan ersättning för intrång som ska tillfalla det samiska folket.

De pengar som nu ska bekosta en medlare kommer alltså från intrång i samisk markanvändning som egentligen ska användas för att främja den samiska kulturen. Situationen i Härjedalen är komplicerad och långdragen och regeringens beslut om medlare saknar gräns både vad gäller tid och kostnader, vilket i sig riskerar att tömma fonden.

Genom pressmeddelandet ger regeringen uttryck för att staten tar sitt ansvar och att staten kommer att finansiera medlare och avtal tills processen är klar. Istället tillsätts en medlare mellan samebyn och markägare, staten ser sig inte som part i problemet och regeringen ignorerar sitt ansvar. På det sättet förlänger regeringen problemet istället för att jobba för en snabb och varaktig lösning på betesbristen.

Sylvia Simma
Ordförande Samefonden

SÁMEDIGGI/SAMETINGET
Språknämnden 2021-06-16
Redovisning 2021-01-20—2021-06-13

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Rapport till plenum för Språknämnden för period 202-01-20--2021-06-13

Sametingets Språknämnd

Ordinarie:	Ersättare:	Närvaro
Lars Miguel Utsi, ordförande	Marianne Lörstrand	3 av 3 möten
Daniel Barruk	Fia Kaddik	2 av 3 möten
Åsa Blind	Britt Sparrock	3 av 3 möten
Agneta Rimpi	Josefina Skerk	3 av 3 möten
Kristina Nordling	Peter Holmqvist	0 av 3 möten

Hemställan om särskild lag som säkerställer samers språkliga rättigheter

Sametinget har i antagen språkpolitisk handlingsprogram angett att en samisk språklag som säkerställer samernas språkliga rättigheter i realiteten är nödvändig. Denna lag ska ersätta andra språklagar som reglerar samernas språkliga rättigheter och i utformandet av lagen ska Sametinget delges delaktighet. Sametinget har också i sitt remissyttrande till delbetänkandet SOU 2017:60 Utredning av en stärkt minoritetspolitik; Nästa steg? lämnat tilläggsförslag om en samisk språklag.

I december 2018 presenterade Marie B. Hagsgård rapporten "Det samiska språket – frågor om Sveriges internationella åtaganden" som hon sammanställt på uppdrag av Sametinget. Rapporten redovisar rättsläget för samiska rättigheter och möjliga vägar framåt för arbetet med att stärka samiska språkrättigheter i Sverige.

Styrelsen beslutade den 11-13 april 2018 att uppdra till Språknämnden att påbörja utredningen av samisk språklag.

I perioden har kansliet efter arbetsmöten med vice styrelseordförande tillika Språknämndens ordförande slutfört utredningen och utarbetat förslag till hemställan om särskild lag som säkerställer samers språkliga rättigheter.

Sametingets ambitioner med en särskild lag är att

- synliggöra och stärka Sametingets ansvar för det samiska språkarbetet som ett led i ökat självbestämmande för det samiska folket
- harmonisera nationell lagstiftning med Norge och Finland i enlighet med intentionerna i Nordisk Samekonvention och därigenom underlätta gränsöverskridande samarbete

- höja åtagandena under Europarådets instrument och även säkerställa det nationella genomförandet av Sveriges övriga folkrättsliga åtaganden under bl.a. urfolksdeklarationen
- Arbetet med den nya lagen ska genomföras i nära samarbete med/i partnerskap med Sametinget och det samiska samhället.

Sametinget har efter beslut i Språknämnden och styrelsen överlämnat hemställan till regeringen den 8 februari.

Sametingets språkpolitiska strategi

Den 4 december 2019 beslutade språknämnden att påbörja arbetet med att utforma en språkpolitisk strategi. Den ska ersätta det språkpolitiska handlingsprogrammet.

Som en del av aktiviteterna för urfolksspråkåret 2019 har Sametinget genomfört en kartläggning av de samiska språkens nuläge och behov.

Den 12-14 november 2019 genomfördes en språkkonferens som utifrån kartläggningen samrått med den samiska allmänheten om förutsättningarna för de samiska språken.

Resultaten från kartläggningen och konferensen har sammanställts till en redovisning över de specifika förutsättningarna och behoven för utveckling som nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiskan har. Sammanställningen kommer utgöra del av underlag för Språknämnden att utarbeta förslag till Sametingets språkpolitiska strategi.

Under perioden har kansliet tillsammans med vice styrelseordförande tillika språknämndens ordförande genomfört tre arbetsmöten för att utarbeta utkast till språkpolitisk strategi.

Förslag till språkpolitisk strategi förväntas färdigställas under 2021.

Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu är det samiska folkets gemensamma samnordiska samiska språksamarbetsorgan för frågor som angår de samiska språken. Organets ansvar är att koordinera, stärka och utveckla det nordiska samiska språkarbetet.

Syftet med Sámi Giellagáldu är att bevara, värna och utveckla det kulturarv som samiska skriftspråk och muntliga språk representerar, och bevara, stärka och utveckla de samiska språken samtidigt som man tar hänsyn till de olika samiska språkens speciella behov, utmaningar och resurser.

Sámi Giellagáldu har ansvar för att driva de samiska språkens språkvård. Sámi Giellagáldu ska fungera som ett gemensamt kunskaps- och resursorgan i de frågor som gäller normering

av de samiska skriftspråken. Dessutom ska Sámi Giellagáldu bedriva informationsverksamhet, ge råd och vägleda språkanvändare i språkfrågor.

Sametingen har länge arbetat tillsammans och försökt att hitta en organisationsform för Sámi Giellagáldu som gör att Sámi Giellagáldu kommer att ha en gemensam ledning samtidigt som organet har verksamhet och anställda både i Norge, Sverige och Finland. Nordiskt ämbetsmannaorgan för samiska frågor, NÄS, tillsatte i augusti 2018 en arbetsgrupp som fick till uppgift att utreda en framtida permanent organisationsmodell för Sámi Giellagáldu. Arbetsgruppen lämnade sin rapport den 8 maj 2019.

Sametinget beslutade 2019-05-21—23 att ge Samiskt Parlamentariskt Råds kommande plenum fullmakt att fastställa en organisationsform för Sámi Giellagáldu.

Samiskt Parlamentariskt råd beslutade 2019-09-19 att fortsätta med omorganiseringen av det nordiska språksamarbetet och att Sámi Giellagáldu etableras som ett fast organ knutet till Sametinget såsom NÄS arbetsgrupp föreslår i sin rapport. Sametingen uppmanades att följa upp detta beslut och snarast sätta igång nödvändiga processer så att Sámi Giellagáldu kan etableras som permanent normeringsorgan för de samiska språken under år 2020 så att den nya verksamheten kommer igång 2021.

I enlighet med detta genomförde Sametinget extra plenum den 17:e september och antog de av sametingen gemensamt upprättade stadgarna för Sámi Giellagáldu och valde Mikael Svonni och Sig-Britt Persson som ledamöter och Per-Erik Kuoljok och Karin Rensberg-Ripa som ersättare till styrelsen för Sámi Giellagáldu.

Inför plenumet behandlade Språknämnden ärendet på nämndsmöte den 1 september, § 68, och underströk vikten av att Giellagáldu etableras som ett fast organ. Ett permanent Giellagáldu är en av de 23 insatser som anges i Sametingets språkpolitiska handlingsprogram och Sametingen har nu en möjlighet att säkra en viktig instans för hela Sápmis språkarbete. För de samiska språkens bästa måste språkkompetens, stabilitet och långsiktighet vara vägledande i Sametingets arbete med Sámi Giellagáldu.

Etableringen av Sámi Giellagáldu kommer fördröjas. Sametinget i Norge arbetar med att klargöra arbetsrättsliga förhållanden för medarbetare i Giellagáldu så att likvärdighet garanteras för anställda i de olika länderna.

Fast finansiering från svensk sida är inte säkerställt.

Sametingen har därför beslutat att förlänga det befintliga samarbetsavtalet med bibehållen organisation för Giellagáldu för perioden 2021-01-01 – 2021-12-31.

Ärendet är under beredning.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Internationella urfolksspråkdecenniet 2022-2032

Utifrån urfolksspråkåret, IYIL 2019 utarbetade en styrkommitté som består av 18 medlemsländer ett slutdokument "Strategic outcome document of the international languages". Unescos 40:e generalkonferens i Paris antog i november 2019 ett slutdokument med rekommendationen att genomföra ett internationellt urfolksspråksdecennium 2022–2032 (IDIL 2022-2032). FN:s generalförsamling beslutade i december 2019 i enlighet med rekommendationen.

Ett möte har genomförts 12 november 2020 för de arktiska parterna i urfolksspråksdecenniet, IDIL 2022-2032, med representanter från Sametingen i Finland, Norge och Sverige, Samerådet och inuiternas samarbetsorgan ICC. I den arktiska regionen ingår de nordiska länderna och inuiterna från Grönland och Nordamerika.

Ett av ärendena vid mötet var frågan om nominering till styrkommitté och en rådgivande nämnd på internationell nivå. Den arktiska urfolksregionen hade att nominera en ledamot i styrkommittén och två ledamöter till rådgivande nämnden. Aili Keskitalo är ledamot i styrkommittén t.o.m. oktober 2021 därefter utser och övertar inuiterna posten i styrkommittén under tre år.

Till den rådgivande nämnden nomineras två ledamöter, en ledamot från inuiterna och den andra från Sametinget i Sverige. För inuiterna har Ms. Aluki Kotierk nominerats av ICC, för Sápmi har Lars Miguel Utsi nominerats av Sametinget.

Sametingen i Finland, Norge och Sverige har påbörjat det gemensamma gränsöverskridande planeringsarbetet med sikte på det internationella urfolksspråkdecenniet, IDIL 2022-2032.

En första workshop har genomförts 4 mars 2021 där inbjudna samarbetspartners och föreläsare från de olika länderna har belyst behov och förväntningar inför urfolksspråkdecenniet. Målsättningen är att identifiera ett möjligt s.k. flagship-projekt som ska samla de samiska språkinsatserna och krafterna mot gemensamma mål under decenniet.

Utifrån workshopen identifierades två huvudområden: språkteknologi och barns och ungdomars språk. Språknämnden har godkänt huvudområdena.

Sametinget följer utvecklingen och planeringsarbetet inför urfolksspråkdecenniet. Vice styrelseordförande tillika språknämndens ordförande har deltagit på möten med arktiska kollegor angående IDIL 2022-2032 samt i möten i egenskap av ledamot i den rådgivande nämnden för IDIL 2022-2032 för att diskutera bl.a. organisering av och arktisk urfolksrepresentation i genomförandet av IDIL.

Sámediggi
Sámediggge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Samråd med Sorsele kommun och föräldrar till samiska barn i Ammarnäs om kommunens utbildningsverksamheter

Sametinget har deltagit i samråd med Sorsele kommun och föräldrar till samiska barn i Ammarnäs kring samiskan i Sorsele kommuns utbildningsverksamheter. Sametinget representerades av vice styrelseordförande tillika språknämndens ordförande och kanslipersonal.

Mötet har initierats med anledning av skrivelse till kommunen från föräldrar till samiska barn i Ammarnäs där man påpekar brister i utbildningen i samiska i Ammarnäs.

Sametinget deltog i samrådet för att bidra med kunskap och information om samiska rättigheter och relevant lagstiftning. Arbetet i kommunen fortsätter. Sametinget har erbjudit att delta på fler möten efter behov, särskilt om föräldragruppen så vill.

Nordisk insats på området små språk – ad-hocarbetsgrupp

Nordiskt ministerråd för utbildning och forskning har beslutat att göra en särskilt språkinsats i perioden 2019-2021 med fokus på kulturens och utbildningens roll i revitalisering och stärkning av små språk i Norden.

Insatsen ska utveckla det nordiska språksamarbetet och bidra till att stärka både de nationella minoritetsspråken och de nordiska små språken. Det syftar även till att stärka den nationella uppföljningen av målen inom den nordiska språkdeklarationen, som beskriver de långsiktiga språkpolitiska målen i Norden.

Sametinget deltar genom vice styrelseordförande tillika språknämndens ordförande i en ad-hocgrupp knuten till språkinsatsen. Under perioden har ett möte för ad-hocgruppen genomförts som vice styrelseordförande tillika språknämndens ordförande deltagit på.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

Språknämndens sammanträden

Datum	Ort	Kommentar	Bilaga
20-21 jan	Digitála	Språknämndsmöte, §§ 1-10	
15 feb	Digitála	Språknämndsmöte, §§ 11-20	
18 maj	Digitála	Språknämndsmöte, §§ 21-32	

Övriga möten

Datum	Ort	Kommentar	Bilaga
2 feb	Digitála	Ordförandeberedning	
11 feb	Digitála	Samråd med Sorsele kommun, föräldrar till samiska barn om samisk undervisning i Ammarnäs	
15 feb	Digitála	Referensgruppsmöte, uppföljningsrapport enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk	
4 mars	Digitála	Workshop arrangerat av de tre sametingen om gemensamt flagship-projekt för IDIL 2022-2032.	
10 mars	Digitála	Anförande och deltagande vid Sámi Allaskuvla styrelseseminarium	1
22 mars	Digitála	Möte Global Task Force for IDIL 2022-2032	
29 mars	Digitála	Möte i arktiska gruppen i Global Task Force for IDIL 2022-2032	
28 april	Digitála	Möte i Ad-hocgrupp för Nordiska Ministerrådets insats Små språk i Norden	
4 maj	Digitála	Arbetsmöte med kansliet, språkpolitisk strategi	
7 maj	Digitála	Arbetsmöte med kansliet, språkpolitisk strategi	
10 maj	Digitála	Ordförandeberedning	
20 maj	Digitála	Arbetsmöte med kansliet, språkpolitisk strategi	
21 maj	Digitála	Arbetsmöte inför konsultationsmöte för Nord-Amerika och Arktis om förberedelser av en Global Handlingsplan för IDIL 2022-2032, 1-2 juni	
1-2 juni	Digitála	Anförande och deltagande vid konsultationsmöte för Nordamerika och Arktis om förberedelser av en Global Handlingsplan för IDIL 2022-2032	2

Bilagor:

1. Anförande vid Sámi Allaskuvlas styrelseseminarium, Lars Miguel Utsi, 2021-03-10
2. Anförande vid konsultationsmöte för Nordamerika och Arktis om förberedelser av en Global Handlingsplan för IDIL 2022-2032, Lars Miguel Utsi, 2021-06-01—02

Bálgá 1

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-03-10, digitála

Sáhkavuorru, Lars Miguel Utsi, várre stivraságadoalli ja giellalávdegotti ságadoalli, Sámi Allaskuvlla stivraseminára

Mu birra

Bures, ja giitu go beasan searvat stivraseminárii.

Mon lean Lars Miguel Utsi ja mon lean várre stivralahtu Ruota Sámedikkis. Stivrras mus lea ovddasvástadus sámigiel- ja oahpahusáššiin. Mon lean maid Sámedikki giellalávdegotti jođiheaddji. Lávdegottis lea ovddasvástádus hábmet Sámedikki giellapolitihkalaš ulbmiliid ja čuovvut giellabarggu ovdáneami.

Ovdal lean maid olu bargan sámi ja eamiálbmotáššiiguin Ruošša bealde.

Odne galggan hupmat min dárbbuid ja áigumušaid birra Ruota bealde ja movt Sámi Allaskuvla sáhtálii doaibmat daid ektui. Mon boađán maid oanehaččat hupmat Ruoššabeal Sámi dili birri.

Muhto álggus de, sámi servodaga dárbbuid birra Ruota bealde.

Oahpahusuorggi darbbut

Ruota Sámediggi lea maŋimus jagi olu bargan sihke oahpahusáššiiguin ja dutkanpolitihkain. Mii leat ođasmáhttime polihkalaš áigumušaid ja guorahallame makkár doaimmat dárbbahuvvojit vai sámi gielat, oahpahus ja dutkan galgá ovdánit buorrin sámi servodahkii.

Dát bargu lea čađahuvvon earenomážit go Sámediggi lea

- guorahallan ja hábmen evttohusa doaibmaprográmmii movt seallihut sámegielaid ja
- hábmeme ođđa dutkanpolitihkalaš strategija.

Dáin doaimmain lea olu mii guoska Sámi Allaskuvlla bargui.

Evttohus doaibmaprográmmii movt seailluhit sámigielaid lea juoga man Sámediggi lea geigen ráđđehussii. Das mii buktit ovdan lagamuš lávkkiid maid stáhta ferte lávket go galgá seailluhit, ealaskáhttit ja ovddidit sámigielaid.

Okta dehálaš oassi doaibmaprográmmas guoska oahpahussuorggi.

Das čájehuvvo ahte Ruotas leat váilevašvuođat oahpahusfálaldagas mat garrasit hehttehit sámegielaid. Omd.:

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-03-10, digitála

Boahtá ovdan ahte sámegieloahpahus nuoraidkuvladásis hárvet addá dakkár máhtuid ohppiide ahte sii sáhttet joatkit sámegiela lohkat joatkkaskuvladásis ja maŋŋilis allaskuvladásis.[1]

Das boahtá ovdan, ee. ahte jos servodat, sin álmmolaš fáladagain, galgá sáhttit váldit vuhtii sámiid rivttiid ollislaččat, de lea mearrideadji ahte servodagas lea vejolašvuohta gávdnat bargiid main lea giella- ja kulturgelbbolašvuohta. Ja dat gelbbolašvuohta man servodat dárbbaha dat gáibida oahpu joatkka- ja allaskuvladásis.[2] Mii oaidnit ahte hehttehusat oahpahusfálaldagas hehttejit sámiid rivttiid.

Dat lea čielggas ahte struktuvralaš ja strategalaš bidjosat darbbahuvvojit jos galgá cegget doabmi oahpahusfálaldaga, mánaidgárddi rájis gitta allaskuvladássái, mii duohtan dahka sámigielaid ovdáneami. Dás lea Sámi Allaskuvllas dehálaš bargu.

Sámediggi ilmmuha juohke jagi rapporta sámi gielaid dili birra Ruotas, sk. Lägesrapport för de samiska språken. Dat lea máŋgii juo čilgejuvvon dain rapportain ahte lea stuora beroštupmi gazzat sámigieloahpu universitehta dásis, muhto eai gávdno omd. gurssat juohke gielas, beare bealleáiggis, dehe gáiddusoahpu bakte.

Rapporttat gielaid dili birra duođasta maid ahte eatnasat mat galget lohkat sámigiela universitehta dásis váilluhit dárbbašlaš árvosániid joatkaskuvllas ja fertejit álgit easkaálgidásis lohkat.

Mis lea stuora dárbu ahte eanet lohket sámigiela allaskuvladásis, omd. vai šaddet eanet oahpaheaddjit, buohcedivššarat, jorgaleaddjit, jna. sámigielgelbbolašvuođain. Dát maid veahkeha dárbbašlaš dutkamii sámigiela birra.

Eanet giellaoahpu dárbbahuvvo.

Mon háliidan maid earenomážit deattuhit stuora dárbbu oahppaheaddjiide sámi gielain. Vuođđusivva dasa lea ahte ii gávdnon sierra unnitlogu giellaoahppaheaddjioahppu gaskkal 1988 ja 2014. Dat mearkkaša ahte odne lea váttis deavdit oahppaheaddjivirggiid, dađistaga go oahppaheaddjit mannet ealáhahkii.

Dát dáida leahkit dat stuorimus hehttehus sámi oahpahusfálaldaga ovdáneapmái Ruotas. Lea čielggas ahte mii dárbbahit olu eanet sámigiela oahpaheddjiid.

---

[1] Nystart för en stärkt minoritetspolitik, mii ilmmuhuvvui 2017 (SOU 2017:60

[2] Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-03-10, digitála

Dutkansuorggi dárbbut

Go geahččat dutkansuorggi Ruotas de oaidnit ahte doppe maid leat váilevašvuođat sámi servodaga ektui. Juohke háve go stáhta lea ođasmáhttan Ruoha dutkanpolitihkalaš proposišuvnna, sin dutkanpolitihka, de Sámediggi lea buktán ovdan oainnu man dehálaš lea váldit vuhtii sámi eamiálbmotoaidninvugiid Ruota dutkanpolitihkas.

Mii leat maid deattuhan ahte Ruotta váilluha riikkaviidosaš, dutkanpolitikalaš strategija sámiide ja dutkamii mii guoska sámi áššiid.

Riikkadási dutkanprográmmain váilu sámi eamiálbmotoaidninvuohki, sámi ovddasteapmi lea unni dehe ii gávdno ollenge dain birrasiin gos mearridit dutkama strategalaš áigumušaid, ja dan dutkamis mii goitge guoska sámiid áššiid lea illa unnan ruhtadeapmi.

Dát ii leat bistilis dilli midjiide. Sámediggi lea danin jur válbmeme sámi dutkanpolitihkalaš strategija man mii oaivvildit sáhttit leat veahkkin hábmet ođđa sámi dutkanpolitihka riikadásis. Dás leat maid oasit mas Allaskuvla lea dehálaš bealli.

Guhkesáigái

Vuođđudárbu min servodagas lea evttuid ráhkadit ja cegget nanu birrasiid mat oldejit eanet sápmelaččáid ovdánit sámigielain, gazzat oahpu ja dutkat. Stuora oassi dás han lea loahpa loahpas gitta stáhtas, ahte stáhta ládjá saji ja buorida eavttuid sámi oahpahussii ja dutkamii. Dán ge mii Sámedikki bealis deattuhit olles áiggi ráđđehussii.

Muhto Sámi Allaskuvllas ja min oahpahusinstitušuvnnain Sámis, lea stuora vejolašvuohta ovddidit dili.

Ovdal go čierjun dasa, de háliidan veahá čalmmostahttit earenomaš dili mii lea Ruota bealde. Dat lea dat ahte mis ii leat diekkar stuora oahpahusinstitušuvdna mii lea sámi stivrejumi vuolde, seammá ládje go omd. Sámi Allaskuvla dieppe Guovdageainnus, dehe Sámi Oahpahusguovddáš Anáris.

Diet stuora skuvllat hábmejit servodaga, nannejit akademalaš birrasiid. Ja dat lea maid dehálaš ahte dat lea sámi stivrejupmi, gos sámi oahpahus lea vuođđu, ii ge beare unna oassi stuorit doaimma vuolde.

Mis lea gal Ruoha bealde omd. Sámi Oahpahusguovddaš Johkamohkis, muhto dat lea unni allaskuvlla ja SOGSAKK ektui ja ii soaitte vel dan dásis ahte dat dagaha dien akademalaš birrasa.

2021-03-10, digitála

Muhto ovttasbargguin sáhtálii veahkehit dáid birrasiid stuorrut. Dat gelbbolašvuohta mii lea Allaskuvllas sáhttá geavahuvvot vai ovddida dakkár birrasiid ruota bealde, ja dan ládje sáhttá oldet eanet olbmuid gazzat oahpu.

Dákkar ovttasbarggut oahpahusinstitušuvnnaid gaskkan loktejuvvo dehálaš áigumuššan min oahpahuspolitihkalaš prográmmas ja maid dan evttohuvvon dutkanpolitihkalaš strategijas.

Eará oassi mii lea dehálaš dás lea ahte jos dat galgá doaibmat bures čatnat oktii oahpahusbirrasiid dán ládje, de ferte leahkit buorre fálaldat juohke sámegielas. Dat čuohcá ohppiid vejolašvuođaide gazzat oahpu, muhto maid dieđusge man bures oahpahusfálaldat vástida servodaga dárbbuide.

Jos galgá nannet oahpahusbirrasiid Ruota bealde de lea maid dehálaš fállat vejolašvuođa gazzat oahpu ollislačcat dehe muhtin muddui gáiddusoahpu bakte. Livččii buorre maid čađahit čoahkkanemiid báikkálaččat Ruotas.

Dát soittet vurdun evttohusat, ja mon dieđán Allaskuvla juo barga muhtin muddui dán mielde – dat lea lunddolaš ovdáneapmi oahpahusmáilmmis go teknologija lea ovdánan. Muhto mon háliidan goitge deattuhit dárbbu muitit ahte lea dehálaš ahte akademalaš birrasat galget viidut miehtá Sámi.

Okta vel vuohki dán olahit lea jos lágiida miellagiddevaš diehtojuohkima maid Ruota bealde Allaskuvlla doaimmaid birra. Ja de mon oaivvildan juste diet mii guoska oahpahus- ja dutkanbirrasa – omd. ilmmuhit dutkanrapporttaid maid Ruota bealde, lágiidit rabas seminâraid, jna. Ahte diet lágan bargu maid viidu, dat mii ii leat beare njuolga čatnon oahpahusa čađaheapmái, muhto mii ráhkada ságastallama, čohkke ja geasuha olbmuid oahppu- ja dutkanbirrasii.

Oktii buot, jos dát dahko vel eanet, earenomážit ovttasbargguin Ruota universitehtaiguin ja skuvllaiguin, dat livččii addit buorit vejolašvuođaid olbmuide gazzat oahpu Allaskuvllas jos diet fierpmadat ja vejolašvuohta viidu, muhto dat livččii maid leahkit veahkkin ceggeme ja nanneme dieid akademalaš birrasiid Ruotabealde ja čatname daid oktii.

Go dakkár birrasat šaddet gos oldejuvvot gazzat oahpu, gos lea álki álgit ohppui ja go oahpus lea lunddolaš lávkkit ovddusguvlui, de šaddet eanet oahppit ja dutkit.

Dat čoavddálii hástálusaid Ruota oahpahusfáladagas. Dehálaš oassi dás lea maid ahte sámi akademalaš birrásat viidut Ruota bealde, gelbbolašvuohta bissu Ruotas ja servodaga vejolašvuohta gávdnat dárbbašlaš gelbbolašvuođa loktána.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-03-10, digitála

Dutkanpolitihkalaš strategija ulbmilat

Sámedikki evttohuvvon dutkanpolitihkalaš strategiijas celkejuvvojit guhkesáigasaš vuođđoulbmilat. Okta dain cealká ahte Sámediggi galgá bargat dan guvlui ahte ásahuvvojit ođđa institušuvnnat sámi dutkama váras ovtta dehe máŋga universitehtas dehe allaskuvllain Ruotas.

Strategijas leat oasseulbmilat, omd. sámi iešmearrideami birra. Okta dain cealká ahte Sámediggi háliida nannet ja ovddidit ovttasbarggu gaskkal Sámedikki, čearuid, sámi organisašuvvnaid ja vel institušuvnnaid, eiseváldiid ja organisašuvnnaid mat barget sámi dutkamiin. Dás lea ulbmil doarjut ahte ee. šaddet eanet dutkit, gávnnahit ođđa metodaid ja vugiid hábmet dutkan-temaid sámi servodaga dárbbuid ja oaidninvuogi mielde, seammás go dutkanservodaga dárbu dutkamii ja máhttuháhkamaii olahuvvo.

Oasseulbmil dekoloniserejuvvon dutkama birra cealká ahte ovttasbargu lea dehálaš go galgá ovddidit sámi dutkama ja máhttovurkema.

Oasseulbmil ekonomalaš navccaid birra cealká ahte Sámediggi galgá bargat ruhtadoarjaga ovddas fierpmádahkii studeanttaide ja dutkiide mat dutket sámi áššiid. Fierpmádat galgá nannet oktavuođaid dutkiid gaskkas Sámis.

Dát leat moadde ulbmilat evttohuvvon dutkanpolitihkalaš strategijas mat čajehit min áigumuša doarjut dutkama olles Sámis ja hábmet dan nu ahte dat doaibmá bures ja čađahuvvo sámiid dárbbuid ektui. Dás lea ovttasbargu dehálaš.

Sámi servodat Ruoššas

Dál áiggun muitalit veahá mu vásahusaid birra Sámis Ruošša bealde. Mon lean bargan eamiálbmot ráđđeaddin Riikkaidgaskkasaš Barentsčállingottis ja kulturossodaga hoavdan Sámirádis ja lean dain oktavuođain olu bargan sámi ja eamiálbmot áššiiguin Ruoššas.

Nu movt diehttibehtet de dilli lea máŋga ládje ollát eara lágan Ruoššas go dáppe davviriikkain.

Okta dehálaš earru lea ahte Ruoššas ii leat doaibmi demokratija. Dát hehtte ja lea hehtten sámi servodaga ovdáneami. Olmmošlaš rievttit eai váldojuvvo vuhtii doppe seammá dásis go davviriikkain.

Ruošša historija lea maid earálágan, go stáhta lea čađahan garra ruoššaiduhtinpolithka, ja kommunisma lea maid garrasit vaikkuhan sámi servodaga, ealáhusaid, jna.

2021-03-10, digitála

Ruošša leat viiddis riika, ja doppe leat olu eará eamiálbmogat, badjel 40, Ruošša definišuvnna ektui.

Oktiibuot dát mearkkaša ahte lea vattis sámi servodagas ovdánit. Searvvit ja organisašuvnnat vásihit fámostallama ja vealáheami eiseváldiin. Doarjja olgoriikkas organisašuvnnaide bissehuvvo go láhka dulko dakkár organisašuvnna mii váldá vuostá ruhtadoarjagiid olgoriikkalaš ageanttan.

Viggamušat cegget orgána mii galgá ovddastit visot sámiid Guoladagas lea behtohallon go eiseváldit leat ásahan iežaset orgána mii de oažžu ovddastit sámi beroštumiid guovllo hálddašeami ektui.

Sámi ealáhusat, gielat ja árbevierut leat heajos dilis go sámit bággejuvvojedje johtit gávpogiida sovjetáiggis ja dalle manahedje ollusat lagas čanastagaid lundui ja sámi kulturbirrasiida.

Lea čielggas ahte sámi servodat Ruošša bealde lea hearkkes dilis.

Lea dehálaš doarjut sámiid ruošša bealde, ahte mii ládjit saji buori vejolašvuođaide Ruošša bealis searvat min sámi rikkaidgaskkasaš oktavuhtii ja nu bures go vejolaččat loktet sámi servodaga gelbbolašvuođa Ruošša bealde.

Dárbu ja hástalusat leat stuorrát doppe, muhto soaitá goitge gávdnot vejolašvuođat ovddidit dili. Ruošša dutkan-, oahpahus ja fitnodatmáilbmi goitge doaibmá oba bures olgoriikka ektui, nu movt mon lean ipmirdan áššiid. Soaitá gávdnot vejolašvuohta dakko bakte ovddidit oahpahusfálaldaga sámiid dárbbuid ektui.

Čoahkkáigeassu

Mon loahpahan mu sahkavuoru dása, oanehis čoahkkáigeasuin.

Dehálaš lea

- Guhkesáigái hábmet dili ja birrasa mii fille olbmuid ovdánit sámigielain, gazzat oahpu ja dutkat
- Guhkesáigái cegget sámi ovttasbargguid, akademalaš birrasiid ja institušuvnnaid
- Visot sámi gielaid lea dehálaš ovddidit
- Ruošša bealde lea dárbu doarjut gelbbolašvuođa loktema sámi servodagas ja ovddidit min rájiidrasttildeaddji oktavuođaid.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-03-10, digitála

Giitu mu ovddas.

Lars Miguel Utsi
Várre stivrságadoalli
Giellalávdegotti ságadoalli
Sámediggi

Bilaga 2

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-06-02

Statement, Lars Miguel Utsi, Vice President and Chair of the Language Board of the Sámi Parliament of Sweden, North America and the Arctic Consultations for the Preparation of the Global Action Plan of the International Decade of Indigenous Languages (IDIL2022-2032)

I want to start my remarks by acknowledging the awful and heart-breaking news from Kamloops, and offer our condolences from Sápmi to those affected by this.

Sápmi – the Sámi land – is covered by the northern parts of Norway, Sweden and Finland as well as Russia, the Kola Peninsula. This geography, the political environment and history of oppression and assimilation has created quite challenging conditions for the Sámi and for our languages.

Despite these challenges we have a long history of cooperation within Sápmi. The first cross-border national gathering was held in 1917. Many national Sámi associations where established from the 1950s and onwards and in 1956 the Sámi Council, the umbrella organization for all Sámi NGOs, was established. As indigenous rights developed the Sámi Parliaments were established, first in Norway in 1989, in Sweden in -93 and in Finland in -96. As the iron wall was torn down cooperation with the Sámi on the Russian side also developed.

Given the Sámi experience of cross-border cooperation, and my own experience working with Sámi issues in these countries, I am going to talk about important steps that I see have to be taken to make the international Decade as successful as possible.

We all know that the struggle for indigenous rights is a long struggle where the victories result in small steps forward. These victories come when interests, politics and rights developments align and force doors open. Often it is hard to foresee when this happens, or to try to coordinate such events.

But with the international decade we have an exceptional opportunity to actually plan ahead, to set out stepping stones that could help us to align all these variables that need to come together to promote our language rights and improving the lives of indigenous peoples.

To build this momentum we need to activate the grassroots, our communities, to engage in language activities and promotion of language rights.

We need to engage our surrounding society – our governments on national, regional and local level, academia, civil society and the private sector. And we need to tie all this together cross the world to create an even stronger momentum.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2021-06-02

A challenge for us, the Sami, is that we are rather spread out and often in minority wherever we live. To get momentum we need to gather enough people around a cause or an initiative to reach a critical mass. And with very different conditions in each country, the struggle will be to find projects that are relevant for each language community and that will generate wide interest and engagement in all of Sápmi.

The other challenge is to find a format for the decade that truly mobilizes the non-indigenous stakeholders. The future of indigenous languages depends on adequate support from so many players outside of our own communities.

In Sápmi, for example, a challenge will be to get all our governments, regional administrations and municipalities to join the international decade and dedicate proper efforts and resources to our language initiatives.

We know that budget and planning cycles make for a slow process for adaptation to new developments, and the Decade concept comes from a direction which many of our communities, municipalities, administrations might not have on their radar when keeping track of developments that might affect their language and education activities.

This is a big challenge, because we need these stakeholders on board to be able to build momentum within our own communities.

So, a thorough implementation of the decade that involves as many partners as possible is important. We must identify projects and initiatives that are relevant for the indigenous communities. But I think this is a relatively easy task for us, the indigenous peoples. We also need to overcome one big hurdle for a successful implementation – and that is to secure a substantial involvement of member states, regional administrations, municipalities and others.

But I think this is also very much possible to achieve and we from Sápmi look forward to cooperate with all within the international decade of indigenous languages to contribute to the success of the decade for the benefit of our indigenous communities and languages.

Giitu, thank you for your attention.

Lars Miguel Utsi

Vice President
Chair of the Language Board
Sámi Parliament of Sweden

Sametingets ungdomsråds redovising till styrelsen

Ledamot	**Ersättare**
Maria Unnes, ordf.	Karen-Ann Hurri
Julia Omma, viceordf.	Johan Andersson
Naadja Östergren	Julia Wahlberg
Elle Eriksson	Nils-Johan Rannerud
Johannes Rimpi Heinonen	Daniel Holst

Ungdomsrådets sammanträden, arbetsmöten, protokoll

Sametingets ungdomsråd med har haft protokollförda sammanträden enligt nedan:

2021

28 januari *(videomöte)*

17 februari *(videomöte)*

8 mars *(videomöte)*

29 mars *(videomöte)*

26 april *(videomöte)*

Vidare har arbetsmöten (varav två med protokoll per capsulam) hållits enligt nedan :

15 mars 2021 (per capsulam)

19 maj 2021

Utöver dessa protokoll finns det ett per capsulam protokoll från 2021-03-04.

SPR-N

Det har framkommit att det kommer hållas en digital konferans i augusti 2021. Väntar på mer information om detta.

Ungdomsrådet har även utarbetat förslag till mål i kommande SPR-N handlingsplan som tillsänts SPR-N sekretariat.

EnTruGo

Den 27 mars 2021 deltog 2 ledamöter från ungdomsrådet i den digitala workshopen. Workshoppen anordnas som del av forskningsprojektet EnTruGo som genomförs av Stockholm Environment Institute (SEI) med fokus på vattenkraft i Sápmi. Från SEI deltog Katarina Inga och Rasmus Kløcker Larsen.

Ämnet var samiska ungdomars visioner för dekoloniseringen av vattenkraften. Workshoppen var en heldag där förmiddagen bestod av två föreläsningar kopplade till juridik och under eftermiddagen diskuterade vi vår vision av dekoloniseringen av vattenkraften.

PM

Utarbetat PM rennäring riktat till näringsdepartementet med följande rubriker:

Exploatering, Rovdjur. Klimatförändringen, Innovativ teknik i rennäringen samt Myndigheter & Polis.

PM är inskickat till departementet i mars 2021, dnr 2021-588.

Ungdomsrådet har haft möte med näringsdepartementet 2021-05-12, mötet avbröts i förtid och upptogs åter 2021-05-21.

Valet 2021

Ungdomsrådet har gett ut en film med hjälp av CJ Utsi om hur man poströstar.

Vidare har det skickats ut till personer 30 år och yngre och som är med i Sametingets röstlängd 2021 en påminnelse om vikten av att rösta i sametingsvalet tillsammans med solglasögon gjorda av vetestrå med text sametingsvalet 2021.

Saminuorras årsmöte
Ungdomsrådet har deltagit på Saminuorras årsmöte den 22 maj 2021.

Uppdrag till Sametinget att stärka samers förutsättningar att delta i demokratiska beslutsprocesser och i det offentliga samtalet, dnr 2020-

Två ledamöter från Ungdomsrådet, Elle Eriksson och Johannes Rimpi Heinonen, har deltagit i Demokratiuppdraget. Ett antal möten har hållits under våren vilket utmynnat i att Ungdomsrådet tillsammans med Sáminuorra anordnade en valdebatt inför Sametingsvalet samt att tre föreläsningar genomförts om Agenda 2030 och demokrati, FN:s konvention om biologisk mångfald och Sametingets talman.
Arbetet fortskrider till slutet av 2021 och under mötena har även framtida arrangemang diskuterats och planerats.

Deltagande på ungdomsrådet

Ungdomsrådet har haft två deltagare på ungdomsråd anordnat av miljödepartementet den 24 maj. Ämnen var klimat- och miljöfrågor samt Stockholm +50.

Maria Unnes

Ordförande Sametingets ungdomsråd

SÁMEDIGGI / SAMETINGET **REDOVISNING**
Válgalávdegoddi / Valnämnden **21 januari -14 juni 2021**

Valnämnden ansvarar för Sametingets uppgifter vid val till Sametinget.

Ledamöter och ersättare

Per Mikael Utsi begärde entledigande från sitt uppdrag som ledamot och ordförande i valnämnden. Sametinget beslutade den 23-26 februari 2021 att ledamotsplatsen skulle förbli vakant och bordlade fyllnadsval av ordförande till valnämnden. Vid samma plenum utsångs Louise Skerk som ledamot efter Mari-Louise Boman samt att Sagka Stångberg utsågs till ersättare för Louise Skerk. Valnämndens sammansättning från den 26 februari 2021 har varit enligt nedan;

vakant
Elisabeth Kråik, Samerna, vice ordförande
Sten Wälitalo, Jakt- och fiskesamerna
Lars Anders Baer, Samelandspartiet
Jennie Granberg, Skogssamerna
Louise Skerk, Jakt- och fiskesamerna
Hanna Sofie Utsi, Min geaidnu

Tomas Unga
Marianne Marainen
Peter Holmqvist
Jan Persson
Lars Stenberg
Sagka Stångberg
Agneta Rimpi, Jakt- och fiskesamerna

Möten

Nämnden har sammanträtt digitalt den 17 februari, 22 mars och fysiskt sammanträde den 25-26 maj. Planerade möten är 22 juni som sker digitalt samt den 29 augusti i Likssjuo/Lycksele.

Sametingsvalet och Sametingets öppnande 2021

Den 17 februari beslutade valnämnden fastställa den slutliga sameröstlängden med att uppta 52 st till röstlängden, att 47 st ska stå kvar i röstlängden samt att två ej upptas i röstlängden, i enlighet med Länsstyrelsens beslut den 17 februari då överklagningarna prövades vid offentligt sammanträde.

För att corona-anpassa och försök till att corona-säkra sametingsvalet utökades röstmottagarna med ytterligare vallokalsfunktionärer, vallokalerna utrustades med desinfektionsmedel, munskydd, visir och där det var möjligt med separata in- och utgångar samt smidigt flöde av röstande för att förhindra folksamlingar i vallokalerna.

I händelse av störningar under Sametingsvalet den 16 maj 2021 hade hemställan till polismyndigheten skickats om tillgängliga polisiära resurser i Sverige under valdagen samt att det fanns i beredskap en reservlokal för varje vallokal.
Utbildning för vallokalernas ordförande och vice ordförande genomfördes digitalt den 26 april.

Röstandet i vallokalerna var som följer (2017 års val i parentes):

Karesuando 63 (66)
Övre Soppero 64 (85)
Pajala 19
Kiruna 216 (271)
Gällivare 130 (144)
Jokkmokk 266 (274)
Luleå 152 (134)
Piteå 64
Skellefteå 51
Arjeplog 68 (95)
Arvidsjaur 83 (111)
Malå 51 (60)
Sorsele 70 (50)
Tärnaby 86 (87)
Vilhelmina 57 (51)
Lycksele 61
Umeå 214 (188)
Strömsund 23
Östersund 83 (92)
Funäsdalen 59 (42)
Örnsköldsvik 28
Sundsvall 34
Stockholm 162 (162)
Göteborg 31
Summa: 2 135 (1 964)

Valnämnden närvarade vid röstsammanräkningen på Länsstyrelsen i Luleå den 25 maj. Sammanträde hölls samtidigt den 25-26 maj.

Planering pågår för öppnande av ny mandatperiod som äger rum den 1 september i Likssjuo. Utvärderingsrapporten för mandatperioden 2017-2021 som överlämnas till nästkommande valnämnd håller på att utarbetas.

Elimuth Kääb

Valnämndens vice ordförande